

A stílus, stilisztika

1. Fogalma, jellemzői

- stílus: **A megnyilatkozásnak az a módja, ahogyan a nyelvi és nem nyelvi elemeket mondanivalónk kifejezésére kiválogatjuk és elrendezzük.**
- stilisztika: **A stílussal foglalkozó nyelvészeti tudományág.**
- célja: megfelelni a kommunikációs körülményeknek, hatást elérni
- a stílus tehát válogatás és elrendezés eredménye
- eredetileg íróeszközt jelentett, amelynek egyik vége hegyes volt, a másik lapos
- erre az eredetre utal a „Csiszoldj a stílusodon!” szólásunk is
- az idők során a stílus szó egyre inkább az írás, a megfogalmazás, a kifejezés módját kezdte jelenteni
- a kommunikáció tényezői is befolyásolják a stílust → téma, a hallgatóval való kapcsolat, beszédhelyzet stb.
- a beszélő arra törekszik, hogy a körülményeknek minél jobban megfeleljen → így alakítja ki a beszédének a stílusát
- meghatározó az egyéni stílus, csoportstílus, korstílus

2. Stílusérték: **Amikor egy nyelvi elem többletjelentéssel rendelkezik, akkor stílusértéke van.**

- a stílusértékkel rendelkező szavaknak sajátos, érzelmi, hangulati többletük van
 - az adott szövegben stílusértékkel bíró szavakat **stíluselemnek** nevezzük.
 - a stíluselemek **stílushatást** keltenek
- pl.: A Dunánk egy szép folyó.

↓
stílusértéke van → a mi Dunánk

3. A stílus expresszivitása: **A stílus kifejezőerejét jelenti.**

- eszközei lehetnek:
 - **erősítés:** **Mondanivalónk hangsúlyozását elérhetjük nagyítással, túlzással, kicsinyítéssel.**
 - **eufemizmus:** **A hallgatót tapintatból megkímélő, az eredeti mondanivalót enyhítő szószerkezetek.** pl.: Megbukott. → Nem teljesítette a tanév követelményeit. VAGY Valaki csúnya. → Nem állt sorba kétszer, amikor a szépséget osztogatták.
 - **stílusárnyalat:** **A stílusnak az a tulajdonsága, amelyből kiderül a beszélő lelkiállapota, a hallgatóhoz és a témához való viszonya. Jellemzője a hangnem → pl.: objektív (tárgyilagos), patetikus (magasztos), gúnyos, bizalmas**
pl.: A bizalmas stílusú szöveg lehet például durva, trágár.
 - **evokáció:** **Nyelvi elemek, szavak, mondatok felidéző célzatú alkalmazása.**
pl.: „Nyugszik immár a csendes rög alatt
Nem bántja többé az *Egy gondolat...*” (Arany J.) → evokálja Petőfi verssorát, ezzel idézve fel az emléket

- **stílusparódia:** A nyelvi utánzásnak irodalmilag legigényesebb változata.
pl.: magyar nagymestere Karinthy Frigyes → Így írtok ti c.kötet
Szabály: Nem lehet bántó!